

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
Γ' Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Δραματική Ποίηση, Ευριπίδη *Ελένη* (στ.659-840)

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Κεφάλαιο 2ο

«Σοφιστές και Σοφιστική Κίνηση»

Τίτλος:

«Οι Σοφιστές στην Αθήνα του Ευριπίδη»

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΘΟΔΩΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-μάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι Σοφιστές στην Αθήνα του Ευριπίδη

Δημιουργός

Βασιλική Καραθόδωρου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Αύγουστος 2014

Διδακτική/ θεματική ενότητα

Δραματική Ποίηση, Ευριπίδη *Ελένη* (στ.659-840) - Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Κεφάλαιο 2ο, «Σοφιστές και Σοφιστική Κίνηση».

Διαθεματικό

Όχι

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο / ιστοσελίδα τάξης, διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο διδάσκων πρέπει να έχει εξοικείωση με το περιβάλλον των Windows (Word, PowerPoint), με τα ηλεκτρονικά λεξικά, με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως η [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και γενικότερα με την πλοήγηση στο διαδίκτυο. Πριν την εφαρμογή της πρότασης διδασκαλίας ο διδάσκων χρειάζεται να έχει δημιουργήσει μια «ιστοσελίδα του μαθήματος» στην πλατφόρμα Moodle του σχολείου, ώστε εκεί οι μαθητές να ανεβάζουν το υλικό που δημιουργούν, αλλά και να βρίσκουν τα Φύλλα Εργασίας τους και άλλες πληροφορίες που ο διδάσκων κρίνει ότι χρειάζεται να έχουν. Από εκεί μπορούν να παρεμβαίνουν οι μαθητές και να προσθέτουν ή να κάνουν παρατηρήσεις στις εργασίες των συμμαθητών τους. Φυσικά, η εξοικείωση του διδάσκοντα με την *ομαδοσυνεργατική μέθοδο* και τον τρόπο διεξαγωγής μιας ερευνητικής εργασίας με μαθητές κρίνεται απαραίτητη.

Οι μαθητές καλό θα ήταν να έχουν προηγούμενη εμπειρία σε ομαδικές εργασίες και στη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου. Η χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες πλοήγηση στο διαδίκτυο και η διαχείριση σελίδων αναζήτησης καθώς και η δημιουργία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

εγγράφων Word και παρουσιάσεων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή κρίνεται άκρως σημαντική για την ομαλή εφαρμογή της διδακτικής πρότασης. Καθώς οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες, πρέπει να εξασφαλιστεί από τον διδάσκοντα ότι ένας τουλάχιστον μαθητής σε κάθε ομάδα είναι εξοικειωμένος με τα παραπάνω. Επειδή οι προβλεπόμενες δραστηριότητες είναι ομαδικές, προτείνεται ο εκ των προτέρων χωρισμός τους (σε ομάδες) και η ανάθεση ρόλων (π.χ. γραμματέας, χειριστής Η/Υ, δημιουργός παρουσίασης κ.λπ.) με βάση τις επιθυμίες τους ή όπως κρίνει ο διδάσκων καλύτερα για το τμήμα του, ώστε να καλύπτονται όλες οι ανάγκες και να μη σπαταλάται χρόνος.

Αν οι μαθητές δεν είναι μνημόνοι σε συνεργατικές διαδικασίες, ο διδάσκων φροντίζει να υπενθυμίσει τη σημασία της συνοχής και της ισοτιμίας μέσα στην κάθε ομάδα, που προϋποθέτει διαχωρισμό, με δημοκρατικές διαδικασίες, του τομέα ευθύνης κάθε μέλους της ομάδας, υπευθυνότητα στη διεκπεραίωση του συγκεκριμένου έργου που κάθε μέλος αναλαμβάνει, αλλά και αλληλεπίδραση και συλλογική ανάληψη της ευθύνης για το τελικό αποτέλεσμα. Φροντίζει ακόμη να τονίσει τη λειτουργική σημασία της ανατροφοδότησης, όπως και της καλοπροαίρετης και τεκμηριωμένης κριτικής στο έργο των άλλων ομάδων για τη βελτίωση και την ολοκλήρωση των εργασιών.

Το σχολείο πρέπει να διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής ή φορητούς Η/Υ (ένας για κάθε ομάδα) με σύνδεση στο διαδίκτυο και δυνατότητα δημιουργίας εγγράφων και γενικότερα παρουσιάσεων.

Για την ομαλή εφαρμογή της τελικής φάσης του σεναρίου και την εξοικονόμηση χρόνου θα ήταν χρήσιμη η προηγούμενη εμπειρία του διδάσκοντα σε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αγώνες επιχειρηματολογίας, προκειμένου να εξοικειώσει σύντομα τους μαθητές στο κανονιστικό πλαίσιο αυτών.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο αποτελεί πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην *Ελένη* του Ευριπίδη, όπως και στο σύνολο της σωζόμενης αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, αντανακλώνται ιδέες, πολιτικές σκέψεις και πράξεις της Αθήνας του 5^{ου} αι. π.Χ. Ιδιαίτερα στον Ευριπίδη αναπτύσσεται μια κριτική που φθάνει στα όρια της αμφισβήτησης παραδοσιακών αντιλήψεων και πολιτικών θεσμών, ενώ παράλληλα δραματοποιούνται αιώνια υπαρξιακά προβλήματα. Το γεγονός αυτό απηχεί έντονα την καθοριστική επίδραση που άσκησαν οι σοφιστές στην ιδεολογία του ποιητή. Για τον λόγο αυτό η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση δίνει έμφαση στα στοιχεία της *διανοίας*, όπως αυτά εκφράζονται από τον Αγγελιαφόρο και επιχειρεί σύνδεση με τη διδασκαλία των Σοφιστών. Μέσα από την αντιπαράθεση παραδοσιακών και νέων αντιλήψεων και την ανίχνευση των σπερμάτων του «πρώτου ελληνικού διαφωτισμού», του οποίου ο Ευριπίδης και οι σοφιστές είναι εκφραστές, οι μαθητές έχουν να ωφεληθούν αρκετά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι μαθητές θα έχουν τη ευκαιρία να επιχειρηματολογήσουν γύρω από ζητήματα που προβληματίσαν τόσο τους Σοφιστές και τον Ευριπίδη όσο και τον σύγχρονο άνθρωπο. Θα αρθρώσουν τον δικό τους λόγο και θα εκθέσουν πειστικά επιχειρήματα εμπιστευόμενοι τις ικανότητές τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το παρόν σενάριο αποσκοπεί στην ανάδειξη των φιλοσοφικών ιδεών του αρχαίου κόσμου, όπως διατυπώθηκαν από τους Σοφιστές και τον Ευριπίδη. Οι δραστηριότητες των μαθητών στην α΄ φάση κινούνται στο πλαίσιο της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης*. Στόχος είναι οι μαθητές να εντοπίσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται και να δημιουργήσουν το δικό τους υλικό με τη βοήθεια των ΤΠΕ καλλιεργώντας την αυτενέργεια, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Ο διδάσκων σε όλη τη διαδικασία παραμένει συνεργάτης του μαθητή του και αποποιείται τη λογική της αυθεντίας (Vygotsky). Η παιδαγωγική θεωρία στην οποία στηρίζεται η συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας είναι αυτή της *καθοδηγούμενης ανακάλυψης* του Bruner, σε συνδυασμό με τη θεωρία του Vygotsky *περί μάθησης μέσω οικοδόμησης της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές*. Στο έργο τους βοηθούνται από τη διακριτική υποστήριξη του διδάσκοντος, ο ρόλος του οποίου είναι *συνεργατικός και καθοδηγητικός* (Vygotsky), αλλά και από τα Φύλλα Εργασίας, ώστε να κατανοήσουν τις εργασίες με τις οποίες θα ασχοληθούν. Εφαρμόζονται οι παιδαγωγικές αρχές της *βιωματικότητας, της συνεργατικής μάθησης και της αυτενέργειας*. Διαμορφώνουν την ταυτότητά τους αναπτύσσοντας την κρίση τους και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

την ενεργό συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία, παράγοντας λόγο προφορικό και γραπτό, προσεγγίζοντας και δημιουργώντας *πολυτροπικά κείμενα* (Core & Kalantzis 2000).

Στο πλαίσιο του φιλοσοφικού διαλόγου οι μαθητές ανταλλάσσουν επιχειρήματα για θέματα συνδεδεμένα με τη ζωή. Στη συνέχεια, ακολουθεί η συμμετοχή σε αγώνες αντιλογίας, μία συνθετότερη δραστηριότητα μέσα από την υπόδυση ρόλων. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των αγώνων αντιλογίας απαντάται από την αρχαιότητα. Η αρχή των διττών λόγων του Πρωταγόρα, «πατέρα της αντιλογίας», βασίζεται στη διασταύρωση τουλάχιστον δύο επιχειρηματολογικών θέσεων σχετικά με ένα ζήτημα και θέτει τον ακρογωνιαίο λίθο της σοφιστικής. Σήμερα, η αντιλογία προτείνεται ως βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση της σοφιστικής σκέψης στη σχολική τάξη. Στόχος είναι η διαμόρφωση ενός γόνιμου μαθησιακού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο καλλιεργούνται λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές δεξιότητες των συμμετεχόντων, ενώ σφυρηλατείται η διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων, δημοκρατικών πολιτών.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να γνωρίσουν το ιστορικοκοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε η ευριπίδεια τραγωδία.
- Να κατανοήσουν στοιχεία του ευριπίδειου έργου που συνθέτουν τη διάνοια, συζητώντας παράλληλα την επικαιρότητα κάποιων θεμάτων σήμερα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να κατανοήσουν τις απόψεις που εκφράζει ο Ευριπίδης μέσω του Αγγελιαφόρου για τον θεό, την τύχη, τον καλό και κακό δούλο, την μαντική και τον ορθό λόγο.
- Να συσχετίσουν το πλούσιο γνωμικό στοιχείο με τον χαρακτηρισμό του Ευριπίδη ως «από σκηνης φιλοσόφου».
- Να κατανοήσουν την απήχηση της διδασκαλίας των σοφιστών στο έργο του Ευριπίδη.
- Να επισημάνουν το ενδιαφέρον όλων των εποχών για τη φιλοσοφική δραστηριότητα.
- Να επισημάνουν ορισμένα προβλήματα γνώσης, που οι σοφιστές εξέτασαν, όπως τη διάκριση της αλήθειας από την πλάνη, τα οποία απασχολούν μέχρι σήμερα τον ανθρώπινο στοχασμό.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

Να εκτιμήσουν την επικοινωνιακή αξία του λόγου, προφορικού και γραπτού, και τη σημασία του φιλοσοφικού επιχειρήματος, όπως αναδεικνύεται από τον ρητορικό λόγο του σοφιστή Γοργία, ο οποίος δίδασκε τη ρητορική τέχνη και την ανέδειξε σε τέχνη της πειθούς και του επιχειρήματος.

Να διαπιστώσουν τις δυνατότητες και τις αρετές της γλώσσας και του ρητορικού επιχειρήματος και να εκτιμήσουν τη δύναμη του λόγου στην ιδιωτική και δημόσια ζωή.

Να προβληματιστούν για τις σύγχρονες μορφές του λόγου της πειθούς.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Να βελτιώσουν μέσα από τη συμμετοχή τους στους αγώνες αντιλογίας τις προφορικές και γραπτές ικανότητες οργάνωσης και χρήσης της γλώσσας.

Να ασκηθούν στην ενεργητική ακρόαση και κατανόηση της αντίθετης άποψης.

Να καλλιεργήσουν τον ορθολογισμό, την κριτική σκέψη και την ενσυναίσθηση.

Να ενεργοποιήσουν γραμματοσυντακτικές, σημασιολογικές και επικοινωνιακές δομές της γλώσσας μέσα από διαλογικές διαδράσεις.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικής επεξεργασίας των ψηφιακών πηγών με σκοπό να δημιουργήσουν το δικό τους έργο καταθέτοντας τη δική τους άποψη και την ταυτότητά τους.
- Να δημιουργήσουν το δικό τους προϊόν (ψηφιακό και μη).
- Να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικού λεξικού.
- Να εφαρμόζουν οδηγίες.
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες.
- Να εκφραστούν γραπτά με δημιουργικό τρόπο.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες συνεργασίας, λειτουργώντας στο πλαίσιο μιας ομάδας και συνεισφέροντας σε ένα κοινό αποτέλεσμα.
- Να ασκηθούν στην παρουσίαση μιας ομαδικής εργασίας ενώπιον των συμμαθητών τους.
- Να εκτεθούν σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, επιχειρηματολογίας και συνεργασίας.
- Να διατυπώσουν ορθό, σαφή και περιεκτικό λόγο, κατάλληλο για συγκεκριμένη περίπτωση.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να αυτενεργούν μέσα στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες.
- Να συνεργάζονται αρμονικά και να αναλαμβάνουν ρόλους στην ομάδα τους.
- Να επιδεικνύουν υπευθυνότητα, να ακολουθούν οδηγίες αλλά και να αυτενεργούν στα σημεία, όπου χρειάζεται.
- Να ασκηθούν στην κριτική προσέγγιση και αξιοποίηση ψηφιακών πηγών και περιβαλλόντων.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες παρουσίασης και υποστήριξης των εργασιών τους.
- Να εξασκήσουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες του προφορικού λόγου.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, καθώς αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους σε ένα παιχνίδι ρόλων.
- Να σέβονται τους συμμαθητές τους και να συμμετέχουν σε έναν γόνιμο διάλογο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το παρόν σενάριο διεξάγεται στη μέση της σχολικής χρονιάς. Συνεπώς, οι μαθητές έχουν κατανοήσει ως ένα βαθμό το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διδάχθηκε η ευριπίδεια *Ελένη*. Σε προηγούμενη διδασκαλία έχει γίνει αναφορά στην επίδραση που ασκήθηκε στον ποιητή από τους Σοφιστές, χωρίς οι μαθητές να έχουν γνωρίσει συστηματικά τη διδασκαλία τους. Η μορφή του Αγγελιαφόρου και οι ιδέες και απόψεις που εκφράζει μπορούν να λειτουργήσουν ως αφετηρία στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν τους προβληματισμούς που διατύπωσαν οι Σοφιστές.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση αποτελεί μια προέκταση των ζητημάτων που τίγονται στους [στίχους 659-840 του σχολικού εγχειριδίου της Ελένης](#) και στο 2^ο Κεφάλαιο του Ανθολογίου Φιλοσοφικών Κειμένων [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση](#). Κινείται, επίσης, στο πλαίσιο των διδακτικών στόχων που υπάρχουν στο βιβλίο του εκπαιδευτικού ([Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, 27εξξ.](#) και [Ευριπίδη Ελένη, 45εξξ.](#))

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται προς την κατεύθυνση της συνεργατικής μάθησης. Εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία για τον εντοπισμό της γνώσης σε ψηφιακούς πόρους, την αξιολόγηση, την κριτική επιλογή του υλικού που χρειάζεται και τη δημιουργία του τελικού εξαγόμενου, καθώς οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν το δικό τους ψηφιακό υλικό, ένα πολυτροπικό κείμενο. Έτσι γίνονται από «χρήστες»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

«παραγωγού» της γνώσης, σύμφωνα και με τις επιδιώξεις της *Διδακτικής των Μέσων* (Kron & Sofos 2007). Επιπλέον, όλοι οι μαθητές καλούνται να συνεισφέρουν στις εκάστοτε δραστηριότητες και συνεργάζονται μεταξύ τους. Τέλος, η ποικιλία στη χρήση των ΤΠΕ αποσκοπεί αφενός στην τόνωση του ενδιαφέροντος και του κινήτρου από την πλευρά των μαθητών και αφετέρου στην καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού και της δημιουργικότητάς τους.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Δραματική Ποίηση Γ΄ Γυμνασίου, Ευριπίδη *Ελένη*:

[Ιστορικό πλαίσιο](#)

[στ.659-840 Ευριπίδη Ελένη](#)

Ιστορία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου:

[Ευριπίδης-Ιστορίας της αρχαίας ελληνικής γραμματείας](#)

[Σοφιστές-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)

[Σοφιστές 2-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)

[Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία-Γ΄ Γυμνασίου](#)

[Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας](#) Ανθολόγιο Σοφιστικών Κειμένων, κεφάλαιο 2^ο, «Σοφιστές και Σοφιστική Κίνηση»: [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων\)](#)

[ίας Γ΄ Γυμνασίου](#)

Ηλεκτρονικά Λεξικά

[Ηλεκτρονικά Λεξικά](#) [πηγή: Πύλη Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[Λεξικό της αρχαίας ελληνικής-Liddell-Scott \(απόδοση στα αγγλικά\)](#)

[Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας- Liddell-Scott](#)

[πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

[Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό](#)

Βίντεο

[Η πορεία του ελληνικού θεάτρου. Μίμησις πράξεως. Ευριπίδης I](#) [πηγή: Αρχείο της EPT 1. 1988. Διάρκεια: 35'. Επιμορφωτικό Ντοκιμαντέρ. Σκηνοθεσία: Παρράς Δημήτρης. Μουσική Σύνθεση: Παναγιώτου Θέσια. Επεξεργασία εικόνας: CINEMAGIC].

[Η πορεία του ελληνικού θεάτρου. Μίμησις πράξεως. Ευριπίδης II](#) [πηγή: Αρχείο της EPT 1. 1988. Διάρκεια: 35'. Επιμορφωτικό Ντοκιμαντέρ. Σκηνοθεσία: Παρράς Δημήτρης. Μουσική Σύνθεση: Πουλαντζάς Κώστας. Επεξεργασία εικόνας: CINEMAGIC].

Ιστοσελίδες

Τα εγχειρίδια της σειράς «Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία» στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα:

[Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#)

[Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#)

[Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι](#)

Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού:

[Σοφιστές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)

[Σοφιστές-εκπαίδευση Αθηναίων](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[Ευριπίδης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)

[Σωκράτης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)

[Πελοποννησιακός Πόλεμος-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)

[Αιτίες-αφορμές-επιπτώσεις του Πελοποννησιακού πολέμου](#)

Βικιπαίδεια:

[Σοφιστές](#)

[Ελένη του Ευριπίδη](#)

[Σοφιστική κίνηση](#)

[Γοργίας-Ελένης εγκώμιον](#) [πηγή: Γοργίου, Ελένης Εγκώμιον. *Η Αρχαία Σοφιστική*, Επιμέλεια – Μετάφραση Π. Καλλιγιάς. Σχόλια Ν.Μ. Σκουτερόπουλος, ΓΝΩΣΗ 1991].

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι: τόπος, χρόνος, σκέψη. Για το μάθημα Φιλοσοφικά Κείμενα της Γ΄ Γυμνασίου:

[Πρωταγόρας](#)

[Γοργίας](#)

[Πρόδικος](#)

[Ιππίας](#)

[Αντιφών](#)

[Κριτίας](#)

[Σοφιστές-πότε και ποιοι](#)

[Τα αίτια της εμφάνισης των σοφιστών](#)

[Σοφιστές-σχετικισμός1](#)

[Σοφιστές-σχετικισμός 2](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αγνωστικισμός

Το δίκαιο και οι νόμοι

Αγωγή

Σχετική η έννοια του ωφέλιμου [Πλάτων, *Πρωταγόρας* 333d – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Είναι διδακτή η αρετή [Πλάτων, *Πρωταγόρας* 317d-328d – μτφρ. Η. Σ. Σπυρόπουλος].

Διδακτή η αρετή [Δισσοί Λόγοι μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Απόψεις για τη θρησκεία [Πρόδικος DK 5 – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Απόψεις για τη θρησκεία [Κριτίας DK 25 – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Μύθος Αρετής και Κακίας [Πρόδικος DK 2 – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Η φύση ενώνει τους ανθρώπους-ο νόμος τους διαχωρίζει [Πλάτων, *Πρωταγόρας* 337c-d μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Ανάγκη να τηρούνται οι νόμοι [Πλάτων, *Πρωταγόρας* 337c-d μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Οι νόμοι καταπιέζουν τη φύση του ανθρώπου [Αντιφών DK 44 – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Η ισότητα υπάρχει φύσει - η ανισότητα νόμω [Αντιφών DK 44 – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Η αγωγή υπερέχει της φύσης [Αντιφών DK60 – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Γιατί πρέπει να τηρούνται οι νόμοι [DK60 – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Νόμος είναι το δίκαιο του ισχυροτέρου [Θρασύμαχος DK 6a – μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[Σχετικά με το δίκαιο και το άδικο](#) [Δισσοί Λόγοι μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

[Το κοινωνικό συμβόλαιο](#) [Δισσοί Λόγοι μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α' φάση (2 ώρες στη σχολική αίθουσα)

Το σενάριο στο σύνολό του εκτυλίσσεται μέσα στην αίθουσα ή στο εργαστήριο υπολογιστών και επομένως, γίνεται χωρίς προπαρασκευή των μαθητών στο σπίτι, χωρίς βέβαια κάτι τέτοιο να αποκλείεται. Πριν προχωρήσει ο διδάσκων στην υπό εξέταση ενότητα και στην ανάθεση των εργασιών προτείνεται να αξιοποιήσει τα στοιχεία της διδασκαλίας της προηγούμενης ενότητας μέσα από τον διάλογο με τους μαθητές. Είναι καλό στο στάδιο αυτό της διδακτικής διαδικασίας, της Α' φάσης του σεναρίου, ο διδάσκων να κατευθύνει την προσοχή των μαθητών στα στοιχεία εκείνα που θα καταστήσουν ομαλότερη τη μετάβαση και ευκολότερη την κατανόηση των δραστηριοτήτων που θα ανατεθούν. Βέβαια η τραγωδία προσφέρεται για δραματοποίηση. Υπάρχουν αναμφίβολα παιδιά που έχουν το χάρισμα να διαβάζουν παραστατικά και ζωντανά και θα μπορούσαν να παρουσιάσουν το κείμενο της υπό εξέταση ενότητας με θεατρικό τρόπο ή να το αναγνώσουν εκφραστικά. Στη συνέχεια, οι μαθητές σε ομάδες επιχειρούν να χωρίσουν τους στίχους σε ενότητες, χωρίς αυτό να έχει μηχανικό χαρακτήρα. Στόχος είναι η επισήμανση των βασικών ιδεών, όπως αυτές εκφράζονται από τον Αγγελιαφόρο. Κατόπιν, μέσα από τη συζήτηση οι μαθητές ζητείται να αναγνωρίσουν τη φιλοσοφική διάσταση των στοχασμών του και να επιχειρήσουν μία πρώτη σύνδεση με τη σοφιστική κίνηση. Η διδασκαλία των στίχων πρέπει να είναι μαθητοκεντρική κι όχι δασκαλοκεντρική. Ο χαρακτήρας αυτός της διδασκαλίας εξασφαλίζεται με την κατάλληλη χρήση του διαλόγου. Τα προϊόντα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μάθησης έρχονται στο φως μέσω της έκφρασης αποριών από τους μαθητές στις οποίες απαντούν άλλοι μαθητές, κι όταν αυτοί αδυνατούν, ο καθηγητής, μέσω του διαλόγου ανάμεσα στους μαθητές (οριζόντιος διάλογος) ή τον καθηγητή και τους μαθητές (κάθετος διάλογος). Ένα βασικό εφόδιο για την ερμηνεία και την κριτική προσέγγιση της τραγωδίας είναι η διατύπωση σε μια τάξη κατάλληλων ερωτημάτων που προκαλούν αμηχανία στους μαθητές και τους ωθούν να βρουν απαντήσεις.

Μετά την πρώτη προσέγγιση των στίχων της τραγωδίας οι μαθητές χωρίζονται σε πέντε ομάδες με δική τους επιλογή ή με υπόδειξη του διδάσκοντος. Στις ομάδες τους αποδίδονται συγκεκριμένοι ρόλοι, π.χ. χειριστής Η/Υ, γραμματέας, υπεύθυνος σημειώσεων κ.λπ. Σε κάθε ομάδα χρειάζεται να υπάρχει τουλάχιστον ένας μαθητής εξοικειωμένος με τη χρήση του Η/Υ και την πλοήγηση στο διαδίκτυο. Αμέσως ανοίγουν τα φύλλα εργασίας που θα βρουν στην ιστοσελίδα του μαθήματος. Ο διδάσκων έχει φροντίσει έγκαιρα να ανεβάσει τα Φύλλα Εργασίας στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα.

Β' φάση (3 ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής και τη σχολική αίθουσα)

Στη φάση αυτή οι μαθητές παραμένουν στις ομάδες τους, ωστόσο επεξεργάζονται διαφορετικά Φύλλα Εργασίας.

Αποστολή της ομάδας των [Ιστορικών](#) είναι να διερευνήσει, να συλλέξει πληροφορίες και να καταλήξει σε συμπεράσματα για το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίστηκε και διαμορφώθηκε η σοφιστική κίνηση και οι τραγωδίες του Ευριπίδη.

Αποστολή της ομάδας των [Γλωσσολόγων](#) είναι να εξετάσει σε λεξικά της αρχαίας ελληνικής και νέας ελληνικής γλώσσας την ετυμολογία και τη σημασία των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

όρων σοφός, σοφιστής, σοφίζομαι, σοφιστεία, φιλοσοφία και να διερευνήσει τη θετική ή και αρνητική σημασία τους στο παρελθόν αλλά και σήμερα. Στη συνέχεια, αντικείμενο της έρευνάς τους είναι η χρήση των όρων σοφιστής και σοφιστική τέχνη, όπως τους χρησιμοποιεί ο σοφιστής Πρωταγόρας, υποστηρίζοντας το επάγγελμα που ασκούσε.

Αποστολή της ομάδας των [Φιλοσόφων](#) είναι η ενασχόληση με τους κύριους εκπροσώπους της σοφιστικής κίνησης διερευνώντας τα όσα αυτοί εισηγήθηκαν ή αμφισβήτησαν. Στη συνέχεια, στόχος είναι να εντοπίσουν στοιχεία στον λόγο του Αγγελιαφόρου που επιβεβαιώνουν την επίδραση των σοφιστών στον Ευριπίδη. Αν υπάρχει χρόνος η ομάδα μπορεί να αξιοποιήσει τα παράλληλα χωρία του σχολικού βιβλίου και να εξετάσει στοιχεία επίδρασης των Σοφιστών στο σύνολο της τραγωδίας. Βάσει όσων θα διαπιστώσουν, καλούνται να απαντήσουν στο εξής ερώτημα: Επιβεβαιώνεται ο χαρακτηρισμός που αποδίδεται στον Ευριπίδη ως «από σκηνης φιλόσοφος»; Αφού επιλέξουν κάποια σημεία (λέξεις, φράσεις ή απόψεις) καλούνται να μεταφέρουν στο σήμερα τους προβληματισμούς του Αγγελιαφόρου και να διατυπώσουν τα συμπεράσματά τους για την επικαιρότητα του λόγου του.

Αποστολή της ομάδας των [Διαφωτιστών](#) είναι να εξετάσει ποιοί άσκησαν κριτική και γιατί στους σοφιστές και για ποιο λόγο θεωρούνταν αντιπαθείς στους συντηρητικούς Αθηναίους. Πώς θα αντιμετωπίζονταν οι Σοφιστές στη σημερινή εποχή και γιατί; Καλούνται να στηρίξουν την έρευνά τους σε αποσπάσματα αρχαίων κειμένων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νεώτεροι ιστορικοί της Φιλοσοφίας χρησιμοποίησαν τον όρο «Διαφωτισμός» για την Αρχαία Σοφιστική κατά αναλογία προς τον νεώτερο Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό (17ος -18ος αιώνας μ.Χ.), πρόκειται να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

συνδυάσουν τις γνώσεις τους από την ιστορία (Διαφωτισμός και κύριοι εκπρόσωποί του, αντιστοιχίες μεταξύ Σοφιστών και Διαφωτιστών) και να αιτιολογήσουν τον χαρακτηρισμό της Σοφιστικής ως «Αρχαίος Ελληνικός Διαφωτισμός».

Τέλος, αποστολή της ομάδας των [Ρητόρων](#) είναι να μελετήσει μία μορφή ρητορικού λόγου, το *εγκώμιο*, μέσα από ένα απόσπασμα από το έργο του σοφιστή Γοργία, *Ελένης Εγκώμιον*, να διερευνήσει τις δυνατότητες και τις αρετές της γλώσσας και του ρητορικού επιχειρήματος των Σοφιστών και να εξετάσει τη συμβολή τους στη ρητορική. Στη συνέχεια η ομάδα αναλαμβάνει να συγκεντρώσει δείγματα «εγκωμίων» και «ψόγων» από σύγχρονες μορφές λόγου, που στοχεύουν στην πειθώ και τον έπαινο ή στην κριτική (ομιλίες πολιτικών, τηλεοπτικές συζητήσεις, διαφημιστικά κείμενα κ.α.) με σκοπό να σχολιάσει τις χρήσεις του ρητορικού λόγου στη σύγχρονη εποχή.

Ακολουθεί η παρουσίαση των εργασιών από την κάθε ομάδα. Έπεται η κριτική και συμπλήρωση, όπου είναι δυνατόν, από τους υπόλοιπους μαθητές της τάξης, δίνεται χρόνος για ερωτήσεις και συνάγεται μέσα από τον διάλογο το τελικό συμπέρασμα που είναι η συνισταμένη των απόψεων που παρουσιάστηκαν. Οι ομάδες αξιολογούν την εργασία που παρακολούθησαν, με κριτήριο τη μετάδοση συγκεκριμένης και κατανοητής πληροφορίας. Η αξιολόγηση κάθε μαθητή από τον διδάσκοντα σε αυτό το στάδιο γίνεται με κριτήριο την ενεργή παρουσία του στην ομάδα αλλά και στην ολομέλεια, ενώ κάθε ομάδα κρίνεται με βάση τη συνάφεια, τη σαφήνεια και την πρωτοτυπία των εργασιών της.

Τελική Φάση (3 διδακτικές ώρες)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

«Διττοί Λόγοι»¹

Οι προηγούμενες δραστηριότητες αποτέλεσαν αφορμή, για να προβληματιστούν οι μαθητές γύρω από τις ιδέες που εξέφρασαν ο Ευριπίδης και οι σοφιστές. Γνώρισαν το κλίμα της εποχής (5^{ος} αι. π. Χ.), στην οποία αναπτύχθηκε ο εμπειρισμός, ο σχετικισμός κι η αμφισβήτηση των παραδεδομένων αξιών, μια εποχή πολιτικών συγκρούσεων και πολιτειακών ανατροπών, αλλά και πνευματικής και καλλιτεχνικής ανάπτυξης των Αθηνών και της δημοκρατίας. Κατά την τελική, λοιπόν, φάση οι μαθητές θα πάρουν μέρος σε αγώνες επιχειρηματολογίας. Η θεματική των αγώνων αντλείται από το περιεχόμενο της διδασκαλίας των σοφιστών ή από την προβληματική που αποτύπωσε ο Ευριπίδης στην *Ελένη*. Ενδεικτικά προτείνονται τα εξής θέματα:

- Οι ηθικές αξίες (π.χ. τιμή, αξιοπρέπεια) είναι σχετικές, καθώς υφίστανται αλλαγές στον χρόνο.
- Η σχετικότητα της ανθρώπινης γνώσης δεν αποτελεί υποχρεωτικά μειονέκτημα αλλά μπορεί να έχει και ευεργετικά αποτελέσματα.
- Οι αρετές του ανθρώπου αποτελούν έμφυτα χαρακτηριστικά κι όχι προϊόν διδασκαλίας.

Πριν τη διεξαγωγή των αγώνων κρίνεται απαραίτητη η εξοικείωση των μαθητών με το κανονιστικό πλαίσιο. Οι αγώνες λόγων μπορούν να διεξαχθούν και σε ένα περιβάλλον κοινωνικής δικτύωσης. Ο διδάσκων σε συνεργασία με τους μαθητές

¹ Οι Κανόνες Διττών Λόγων που παρατίθενται αποτελούν προσαρμογή των Κανόνων του Παγκόσμιου Πανεπιστημιακού Πρωταθλήματος Αντιλογίας (Debate). Η αρχική δημιουργία τους προέκυψε από συνεργασία της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας με μέλη του Ρητορικού Ομίλου Πανεπιστημίων Αθηνών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μπορεί να προσκαλέσει και μαθητές τάξεων άλλων σχολείων σε [τηλεμαχίες](#)² (μέσω skype).

Σε έναν αγώνα Διττών Λόγων δύο τριμελείς ομάδες αντιπαρατίθενται επάνω στο θέμα που τους έχει ανακοινωθεί δεκαπέντε λεπτά νωρίτερα. Κατά τη διάρκεια του αγώνα παρίσταται Κριτική Επιτροπή, η οποία αποφασίζει τη νικήτρια ομάδα και χρονομέτρης που καταγράφει και σημαίνει ηχητικά το πέρασμα του χρόνου. Επιτρέπεται η παρουσία ακροατηρίου. Κάθε ομάδα επιλέγει την ονομασία της.

Η ομάδα η οποία λαμβάνει πρώτη τον λόγο καλείται λόγος ή κυβέρνηση και η δεύτερη ομάδα αντίλογος ή αντιπολίτευση .

Τα μέλη των ομάδων λαμβάνουν τις ακόλουθες ονομασίες:

- Ο πρώτος ομιλητής του λόγου ή της κυβέρνησης
- Ο πρώτος ομιλητής του αντιλόγου ή της αντιπολίτευσης.
- Οι υπόλοιποι ομιλητές καλούνται αντίστοιχα δεύτερο και τρίτο μέλος του λόγου και του αντιλόγου ή της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης.

Οι ομιλητές ανεβαίνουν στο βήμα με την εξής σειρά :

- 1ος: πρώτος ομιλητής του λόγου/ πρωθυπουργός
- 2ος: πρώτος ομιλητής του αντιλόγου/ αρχηγός της αντιπολίτευσης
- 3ος: δεύτερο μέλος του λόγου/ της κυβέρνησης
- 4ος: δεύτερο μέλος του αντιλόγου/ της αντιπολίτευσης
- 5ος: τρίτο μέλος του λόγου/ της κυβέρνησης

² Πρόκειται για τους κανόνες των τηλεμαχιών μέσω Skype που διοργανώθηκαν από το Κολλέγιο Ανατόλια στο πλαίσιο του μαθητικού συνεδρίου ACSTAC 2014.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- 6ος: τρίτο μέλος του αντιλόγου/ της αντιπολίτευσης

Οι ομιλητές εκφωνούν λόγο μέγιστης διάρκειας έξι λεπτών και μπορούν να παρέμβουν με σύντομες ερωτήσεις μόνο κατά τις πρώτες δύο ομιλίες της αντίπαλης ομάδας που καλούνται *αγορεύσεις*. Με το πέρας των αγορεύσεων δίνεται χρόνος πέντε λεπτών για την προετοιμασία των *περιλήψεων*. Οι περιλήψεις διαρκούν τέσσερα λεπτά και κατά τη διάρκειά τους δεν επιτρέπεται η υποβολή ερωτήσεων.

Η κριτική επιτροπή αποτελείται από τρία μέλη-μαθητές. Στην επιτροπή προΐσταται ο Πρόεδρος της συνεδρίασης, ο οποίος διευθύνει τον αγώνα, δίνει τον λόγο σε κάθε ομιλητή με τη σειρά που περιγράφουν οι κανόνες (1.2.3), επαναφέρει σε τάξη αγενείς ομιλητές ή ομιλητές που δεν ακολουθούν τους κανόνες, ελέγχει τον χρονομέτρη και επικυρώνει την τελική βαθμολογία.

Τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής συνεδριάζουν μετά το τέλος του αγώνα. Δεν επιτρέπεται να κοινοποιούν το αποτέλεσμα του αγώνα ή την άποψή τους για τους ομιλητές κατά τη διάρκεια ή μετά το τέλος του αγώνα.

Υπεύθυνος για τη χρονομέτρηση είναι ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής, ο οποίος αναθέτει στον χρονομέτρη την τήρηση και την καταγραφή των χρόνων. Ο χρονομέτρης σημαίνει ηχητικά με προαποφασισμένο τρόπο το πέραςμα του χρόνου και, επίσης, καταγράφει στο φύλλο χρονομέτρη τους συνολικούς χρόνους κάθε ομιλίας καθώς και τις χρονικές στιγμές που έγιναν αιτήσεις παρέμβασης για κάθε ομιλητή σημειώνοντας ποιες έγιναν αποδεκτές και ποιες όχι. Οι αγορεύσεις πρέπει να έχουν μέγιστη συνολική διάρκεια έξι λεπτά (οπότε και ο χρονομέτρης σημαίνει δύο φορές με χτύπημα στο θρανίο). Ομιλίες που υπερβαίνουν τα 6' 15'' ή είναι κάτω από 5' 30'' μπορεί να βαθμολογηθούν αυστηρά. Η προετοιμασία των περιλήψεων διαρκεί

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πέντε λεπτά, ενώ η εκφώνηση κάθε περίληψης διαρκεί τέσσερα λεπτά. Ο χρονομέτρης σημαίνει μία φορά ένα λεπτό πριν από το τέλος του χρόνου και δύο φορές στο τέλος του χρόνου. Ερωτήσεις μπορούν να υποβάλλονται ανάμεσα στο πρώτο και στο πέμπτο λεπτό των αγορεύσεων, οπότε και ο χρονομέτρης σημαίνει μία φορά.

Οι αγώνες Διττών Λόγων πρέπει να ξεκινήσουν δεκαπέντε λεπτά από τη στιγμή που γίνεται γνωστό το θέμα του γύρου. Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας οι μαθητές δεν μπορούν να χρησιμοποιούν σημειώσεις ή άλλα έντυπα βοηθήματα ή ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο κ.λπ.). Κατά τη διάρκεια του αγώνα επιτρέπεται μόνο η χρήση των χειρόγραφων σημειώσεων της προετοιμασίας σε λευκά φύλλα που θα δοθούν. Οι ομάδες αναλαμβάνουν να αναγράψουν στον πίνακα της αίθουσας το θέμα του γύρου, το όνομα της ομάδας τους και τα ονόματα των μελών τους με τη σειρά που θα μιλήσουν.

Τα στοιχεία της ομιλίας

Ο ορισμός του θέματος πρέπει να προσδιορίσει με σαφήνεια και ακρίβεια το ζητούμενο της συζήτησης, το οποίο πρέπει να συσχετιστεί πειστικά με το θέμα. Η Κυβέρνηση καλείται στην πρώτη ομιλία της να κάνει κατανοητή την αντιπαράθεση για το ζητούμενο, θέτοντας εύλογους περιορισμούς και εξηγώντας λέξεις από το θέμα που απαιτούν διευκρίνιση. Επίσης, πρέπει να λάβει σαφή θέση για το ζήτημα, όπως το έχει ορίσει. Ο ορισμός του θέματος είναι καθήκον του Πρώτου ομιλητή του Λόγου στην αρχή της ομιλίας του. Ο ορισμός πρέπει να σχετίζεται λογικά και άμεσα με το θέμα, να μην είναι αυταπόδεικτος και να μην αφορά σε ιδιαίτερα εξεζητημένο και μη γνωστό ζήτημα. Ο Πρώτος Ομιλητής του Αντιλόγου μπορεί να κάνει κάποιες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

παρατηρήσεις επί του ορισμού ή ακόμη και να αμφισβητήσει την εγκυρότητα του ορισμού, εφόσον δεν τηρεί κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις και σε αυτή την περίπτωση οφείλει εξ αρχής να δηλώσει ρητά ότι προσβάλλει την εγκυρότητά του και να δώσει νέο ορισμό. Στην ακραία αυτή περίπτωση ο αγώνας γίνεται «περί ορισμού», δηλαδή για το ποιος ορισμός είναι ο καταλληλότερος. Σε κάθε περίπτωση ο Πρώτος Ομιλητής του Αντιλόγου οφείλει να δηλώσει την αποδοχή ή όχι του ορισμού εκ μέρους της ομάδας του.

Περιεχόμενο της ομιλίας

Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι σχετικό με το θέμα, λογικό και να χαρακτηρίζεται από συνέπεια. Αποτελείται από τα επιχειρήματα, τα παραδείγματα και οποιοδήποτε άλλο υλικό τεκμηρίωσης αξιοποιεί ο ομιλητής, για να υποστηρίξει τη θέση του προσπαθώντας να πείσει την κριτική επιτροπή και το κοινό. Επίσης, οι ομιλητές πρέπει να δείχνουν ότι λαμβάνουν υπόψη τους τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας και να τις αντικρούουν. Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι σχετικό με το θέμα. Πρέπει να αναφέρεται στο ζήτημα του αγώνα, όταν υποστηρίζει τη θέση της ομάδας ή ανασκευάζει την αντίπαλη θέση. Ο ομιλητής πρέπει να ιεραρχήσει κατάλληλα το υλικό του και να το αναπτύξει δίνοντας προτεραιότητα στις σημαντικότερες πλευρές του ζητήματος. Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι λογικό, δηλαδή να περιέχει επιχειρήματα. Τα επιχειρήματα αποτελούνται από ισχυρισμούς και προκείμενες οι οποίες παρέχουν στήριξη στους ισχυρισμούς. Ένα καλό επιχείρημα περιέχει εύλογες ή αληθείς προκείμενες οι οποίες οδηγούν αβίαστα σε ορθά και εύληπτα συμπεράσματα. Το περιεχόμενο πρέπει να είναι συνεπές, δηλαδή να βρίσκεται σε συμφωνία με τη θέση της ομάδας και τις ομιλίες όλων των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μελών της. Τα συμπεράσματα όλων των επιχειρημάτων που χρησιμοποιούνται πρέπει να ενισχύουν τη θέση της ομάδας. Οι τέσσερις πρώτες ομιλίες πρέπει να έχουν νέο περιεχόμενο που να προωθεί τη θέση της ομάδας ή και να ανασκευάζει τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας. Στις περιλήψεις δεν πρέπει να παρουσιάζονται επιχειρήματα που να δίνουν νέες διαστάσεις στα ζητήματα που έχουν συζητηθεί. Μπορεί, όμως, να υπάρχει νέο υλικό που να διευκρινίζει θέσεις οι οποίες έχουν ήδη συζητηθεί ή που να ανασκευάζει αντίπαλα επιχειρήματα.

Δομή της Ομιλίας

Η δομή περιλαμβάνει τη δομή των αγορεύσεων και περιλήψεων και τη συνολική δομή της επιχειρηματολογίας της ομάδας. Το υλικό που αποτελεί το περιεχόμενο των ομιλιών πρέπει να είναι *δομημένο* με τρόπο, ώστε: α) η ομιλία να έχει εισαγωγή, ανάπτυξη επιχειρημάτων και συμπέρασμα, και β) να γίνεται καλή χρήση του χρόνου, ώστε ο ομιλητής να κινείται μέσα στο χρονικό περιθώριο και να κατανέμει τον χρόνο ανάλογα με τη σημασία του περιεχομένου. Η επιχειρηματολογία της ομάδας πρέπει να είναι δομημένη και ιεραρχημένη. Η ομάδα πρέπει να κατανείμει το υλικό της με τέτοιο τρόπο, ώστε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της θέσης της. Η εκφορά της ομιλίας αποτελείται από όλα εκείνα τα στοιχεία που επηρεάζουν το κοινό, ώστε να είναι περισσότερο (ή λιγότερο) δεκτικό προς την επιχειρηματολογία του ομιλητή. Μια επιτυχημένη εκφορά της ομιλίας χρησιμοποιεί κατάλληλα το ύφος τού λόγου, τη διακύμανση της φωνής, τις κινήσεις τού σώματος, την οπτική επαφή με το ακροατήριο και χαρακτηρίζεται από ευφράδεια και άνεση στον χειρισμό των ερωτήσεων.

Ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της Ομιλίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι ερωτήσεις υποβάλλονται απευθείας στον ομιλητή από τα μέλη της αντίπαλης ομάδας, εφόσον εκείνος το επιτρέψει. Μπορούν να υποβληθούν μόνο ανάμεσα στο πρώτο και στο πέμπτο λεπτό της ομιλίας. Για να υποβάλει μία ερώτηση ο ομιλητής, οφείλει να σηκώσει το χέρι του και να δηλώσει ότι επιθυμεί να υποβάλει μία ερώτηση ή να ζητήσει μια διευκρίνιση. Ο ομιλητής που έχει τον λόγο αποφασίζει τότε, εάν θα επιτρέψει την υποβολή ερώτησης ή όχι. Έχει επίσης το δικαίωμα να διακόψει τον αντίπαλο ο οποίος κάνει κατάχρηση του επιτρεπόμενου χρόνου της ερώτησης. Η ερώτηση πρέπει να είναι διατυπωμένη με σαφήνεια, να μη διαρκεί πάνω από 15'' και να είναι σχετική με τα όσα λέγονται τη στιγμή που διατυπώνεται. Κάθε ομιλητής πρέπει να αποδεχτεί δύο ερωτήσεις (έως τρεις το ανώτατο) κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του και να επιχειρήσει και ο ίδιος να απευθύνει ερωτήσεις στους αντιπάλους.

Η αξιολόγηση της ομιλίας

Μετά το τέλος του αγώνα οι κριτές πρέπει να αξιολογήσουν τις ομάδες και τους ομιλητές και να αναδείξουν την πιο ικανή ομάδα. Κατά τη διάρκεια του αγώνα κρατούν προσωπικές σημειώσεις και αφού ολοκληρώσουν τη διαδικασία κρίσης, συμπληρώνουν το φύλλο κριτή.

Η αξιολόγηση πρέπει να αναφερθεί στα στοιχεία της ομιλίας, δηλαδή στον ορισμό, στο περιεχόμενο, στη δομή, στην εκφορά και στις ερωτήσεις, με βασικό κριτήριο κατά πόσο τα στοιχεία αυτά συνέβαλαν ή έβλαψαν την πειστικότητα της θέσης της ομάδας. Αγενής συμπεριφορά και μη τήρηση του χρονικού πλαισίου πρέπει να αξιολογείται αυστηρά. Το περιεχόμενο πρέπει να κρίνεται από την οπτική γωνία ενός μέσου ατόμου, δηλαδή οι κριτές πρέπει να αναλύουν και να αξιολογούν τα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

επιχειρήματα, τα παραδείγματα κ.ά. ως προς τη γενικότερη πειστικότητά τους, χωρίς να απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις. Η δομή πρέπει να κρίνεται σε σχέση με την ικανότητα των ομιλητών να ομαδοποιούν και να κατανέμουν το περιεχόμενο της ομιλίας τους με σαφή τρόπο και σωστή ιεράρχηση. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατανομή του περιεχομένου μεταξύ των τριών ομιλητών. Η εκφορά πρέπει να αξιολογείται ως προς το αν συνέβαλε στην πειστικότητα του λόγου ή αν ζημίωσε την ισχύ του. Οι ερωτήσεις συνυπολογίζονται στο περιεχόμενο των ομιλιών αυτού που τις έθεσε και αξιολογούνται ως προς τον αντίκτυπο που είχαν στην εξέλιξη του αγώνα. Αποτελεί θετικό στοιχείο για κάθε ομιλητή να απαντήσει σε δύο ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του καθώς και να επιχειρήσει να κάνει τουλάχιστον μία ερώτηση σε κάθε αγόρευση της αντίπαλης ομάδας.

Κάθε ομιλητής βαθμολογείται με 50 έως 100 βαθμούς. Η ομάδα βαθμολογείται με το σύνολο των βαθμών των ομιλητών της από τους τρεις κριτές. Δεν είναι δυνατόν να νικήσει ομάδα της οποίας το σύνολο των βαθμών είναι μικρότερο ή ίσο με τους βαθμούς της αντίπαλης ομάδας. Ο Πρόεδρος της κριτικής επιτροπής καλείται να συντονίσει τη διαδικασία αξιολόγησης μέσα σε κλίμα συνεργασίας, όπου όλοι οι κριτές έχουν δικαίωμα να εκφράσουν την άποψή τους πριν από την τελική απόφαση. Διατυπώνουν πρώτα τις απόψεις τους για το επίπεδο του αγώνα και έπειτα για το ποια ομάδα ήταν πιο ικανή και πειστική. Εάν υπάρχει ομοφωνία, το ύψος των ατομικών βαθμών καθορίζεται από κοινού, με συντονισμό του Προέδρου. Εάν υπάρχει διαφωνία, που δεν μπορεί να επιλυθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, η απόφαση για το ποια ομάδα νίκησε βγαίνει πλειοψηφικά. Στην περίπτωση αυτή ο ατομικός βαθμός κάθε ομιλητή προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών όλων των κριτών. Ο κριτής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

που διαφωνεί έχει δικαίωμα να σημειώσει τη διαφωνία του στο Φύλλο Αξιολόγησης αλλά πρέπει να αλλάξει τις ατομικές βαθμολογίες, ώστε η ομάδα που ήρθε δεύτερη να μην έχει περισσότερους συνολικούς βαθμούς. Όταν οι κριτές είναι λιγότεροι των τριών προστίθενται ξανά οι βαθμοί του Προέδρου. Ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής συμπληρώνει το έγγραφο, όπου πρέπει να φαίνεται ευκρινώς το σύνολο των ομαδικών βαθμών και το ποια ομάδα κέρδισε και το παραδίδει στη Γραμματεία των αγώνων. Οι κριτές σημειώνουν ευκρινώς στα Φύλλα Αξιολόγησης σχόλια τα οποία τεκμηριώνουν την αξιολόγησή τους και τα θεωρούν χρήσιμα για τους διαγωνιζόμενους. Τα Φύλλα Αξιολόγησης τα παραδίδουν στη Γραμματεία πριν από την έναρξη του επόμενου γύρου. Στην αξιολόγηση οι κριτές αποδίδουν την εξής βαρύτητα στα στοιχεία της Ομιλίας:

Στοιχεία της Ομιλίας	Βαρύτητα
Περιεχόμενο	50 %
Δομή	20%
Εκφορά	30%

Βαθμοί Ομιλίας	Ερμηνεία
90-100/ 270-300	<i>Η αγόρευση/περίληψη ήταν Άριστη. Υπάρχουν μόνο θετικά στοιχεία. Το επίπεδο που θα αναμενόταν από έναν ομιλητή που διαγωνίζεται στον τελικό.</i>
80-89/ 240-269	<i>Η αγόρευση/περίληψη ήταν Πολύ καλή. Κάποιες μικρές αδυναμίες δεν είναι αρκετές, για να μειώσουν τα πολλά θετικά στοιχεία. Το επίπεδο του ομιλητή που θα αναμενόταν να διαγωνίζεται στους ημιτελικούς.</i>
70-79/ 210-239	<i>Η αγόρευση/περίληψη ήταν Καλή. Υπάρχουν κάποιες αδυναμίες αλλά περισσότερα θετικά στοιχεία. Το μέσο</i>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

	<i>επίπεδο ομιλητών των προκριματικών γύρων.</i>
60-69/ 180-209	<i>Η αγόρευση/περίληψη ήταν Μέτρια. Υπάρχουν κάποια θετικά στοιχεία αλλά και σημαντικές αδυναμίες.</i>
50-59/ 150-179	<i>Η αγόρευση/περίληψη ήταν Αδύναμη. Υπάρχουν πολλές και σημαντικές αδυναμίες και ίσως κάποια θετικά στοιχεία.</i>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας: «Οι ιστορικοί»

Ομάδα 1^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να διερευνήσει, να συλλέξει πληροφορίες και να καταλήξει σε συμπεράσματα για το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίστηκε και διαμορφώθηκε η σοφιστική κίνηση και οι τραγωδίες του Ευριπίδη.

Οι παρακάτω κατευθύνσεις θα λειτουργήσουν βοηθητικά κατά την έρευνά σας:

- Εποχή του Περικλή
- Πελοποννησιακός πόλεμος
- Συντηρητική μερίδα των Αθηναίων
- Συμβολή των σοφιστών στη φιλοσοφία και τη ρητορική
- Σχέση των σοφιστών με τον Ευριπίδη

➤ Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. [στ. 659-840 Ευριπίδη Ελένη](#)
2. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων\)](#)
3. [Σοφιστές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
4. [Σοφιστές-εκπαίδευση Αθηναίων](#)
5. [Σοφιστική κίνηση](#)
6. [Σοφιστές](#)
7. [Τα αίτια της εμφάνισης των σοφιστών](#)
8. [Σοφιστές-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)
9. [Σοφιστές 2-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

10. [Σωκράτης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
11. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
12. [Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
13. [Ευριπίδης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
14. [Ιστορικό πλαίσιο - Ευριπίδη Ελένη](#)
15. [Λήμμα της βικιπαίδεια για την Ελένη του Ευριπίδη](#)
16. [Πελοποννησιακός Πόλεμος-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
17. [Αιτίες-αφορμές-επιπτώσεις του Πελοποννησιακού πολέμου](#)
18. [Ιστορικό πλαίσιο - Αρχαία ελληνική γραμματολογία \(Φ.Κακριδή\)](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
 - Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα [λεξικά](#) της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.
 - Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας: «Οι Γλωσσολόγοι»

Ομάδα 2^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να εξετάσει σε λεξικά της αρχαίας ελληνικής και νέας ελληνικής γλώσσας την ετυμολογία και σημασία των όρων *σοφός*, *σοφιστής*, *σοφίζομαι*, *σοφιστεία*, *φιλοσοφία* και να διερευνήσει τη θετική ή και αρνητική σημασία τους στο παρελθόν αλλά και σήμερα. Στη συνέχεια, αντικείμενο της έρευνάς σας είναι η χρήση των όρων *σοφιστής* και *σοφιστική τέχνη*, όπως τους χρησιμοποιεί ο σοφιστής Πρωταγόρας, υποστηρίζοντας το επάγγελμα που ασκούσε.

- Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:
 1. [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#)
 2. [Λεξικό της αρχαίας ελληνικής-Liddell Scott \(απόδοση στα αγγλικά\)](#)
 3. [Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας- Liddell-Scott](#)
 4. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων\)](#)
 5. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.
- Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας: «Οι φιλόσοφοι»

Ομάδα 3^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να ασχοληθεί με τους κύριους εκπροσώπους της σοφιστικής κίνησης διερευνώντας τα όσα αυτοί εισηγήθηκαν ή αμφισβήτησαν. Στη συνέχεια, στόχος σας είναι να εντοπίσετε στοιχεία στον λόγο του Αγγελιαφόρου που επιβεβαιώνουν την επίδραση των σοφιστών στον Ευριπίδη. Αν υπάρχει χρόνος η ομάδα μπορεί να αξιοποιήσει τα παράλληλα χωρία του σχολικού βιβλίου και να εξετάσει στοιχεία επίδρασης των Σοφιστών στο σύνολο της τραγωδίας. Βάσει όσων διαπιστώσατε, θεωρείτε πως επιβεβαιώνεται ο χαρακτηρισμός που αποδίδεται στον Ευριπίδη ως «από σκηνης φιλόσοφος»; Αφού επιλέξετε κάποια σημεία (λέξεις, φράσεις ή απόψεις) επιχειρήστε να αναγάγετε στο σήμερα τους προβληματισμούς του Αγγελιαφόρου. Σε ποια συμπεράσματα για την επικαιρότητα του λόγου του θα καταλήγατε;

- Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:
1. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων\)](#)
 2. [στ.659-840 Ευριπίδη Ελένη](#)
 3. [Σοφιστές](#)
 19. [Σοφιστές-Αρχαία ελληνική γραμματολογία \(Φ. Κακριδή\)](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
 20. [Ευριπίδης-Αρχαία ελληνική γραμματολογία \(Φ. Κακριδή\)](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

4. [Ευριπίδης-Ιστορίας της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)
5. [Πρωταγόρας](#)
6. [Γοργίας](#)
7. [Πρόδικος](#)
8. [Ιπτίας](#)
9. [Αντιφών](#)
10. [Κριτίας](#)
11. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.
 - Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).
 - Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας: «Οι Διαφωτιστές»

Ομάδα 4^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να εξετάσει ποιοί άσκησαν κριτική και γιατί στους σοφιστές και για ποιο λόγο θεωρούνταν αντιπαθείς στους συντηρητικούς Αθηναίους. Πώς θα αντιμετωπίζονταν οι Σοφιστές στη σημερινή εποχή και γιατί; Να στηρίζετε την έρευνά σας σε αποσπάσματα αρχαίων κειμένων. Λαμβάνοντας υπόψη πως οι νεώτεροι ιστορικοί της Φιλοσοφίας χρησιμοποίησαν τον όρο «Διαφωτισμός» για την Αρχαία Σοφιστική κατά αναλογία προς τον νεώτερο Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό (17ος - 18ος αιώνας μ.Χ.), συνδυάστε τις γνώσεις σας από την ιστορία (Διαφωτισμός και κύριοι εκπρόσωποί του, αντιστοιχίες μεταξύ Σοφιστών και Διαφωτιστών) και προσπαθήστε να αιτιολογήσετε τον χαρακτηρισμό της ως «Αρχαίος Ελληνικός Διαφωτισμός».

Άκρως απαραίτητη και βοηθητική για την έρευνά σας είναι η μελέτη των παράλληλων χωρίων των σχολικών βιβλίων.

➤ Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων\)](#)
2. [Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία-Γ΄ Γυμνασίου](#)
3. [Σοφιστές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
4. [Σοφιστές-εκπαίδευση Αθηναίων](#)
5. [Σοφιστική κίνηση](#)
6. [Σοφιστές-πότε και ποιοί](#)
7. [Σοφιστές-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

8. [Σοφιστές 2-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)
9. [Σωκράτης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
21. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
22. [Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
10. [Οι αρχές του ανθρωπισμού](#)
23. [Από τον μύθο στον λόγο - Αρχαία ελληνική γραμματολογία \(Φ. Κακριδή\)](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
24. [Ο Διαφωτισμός και το σοφιστικό κίνημα - Αρχαία ελληνική γραμματολογία \(Φ. Κακριδή\)](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
11. [Το δίκαιο και οι νόμοι](#)
12. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.

Μεταφρασμένα αποσπάσματα:

1. [Η φύση ενώνει τους ανθρώπους-ο νόμος τους διαχωρίζει](#)
2. [Ανάγκη να τηρούνται οι νόμοι](#)
3. [Οι νόμοι καταπιέζουν τη φύση του ανθρώπου](#)
4. [Η ισότητα υπάρχει φύσει-η ανισότητα νόμω](#)
5. [Η αγωγή υπερέχει της φύσης](#)
6. [Γιατί πρέπει να τηρούνται οι νόμοι](#)
7. [Νόμος είναι το δίκαιο του ισχυρότερου](#)
8. [Σχετικά με το δίκαιο και το άδικο](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

9. Το κοινωνικό συμβόλαιο

- Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).
- Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας: «Οι Ρήτορες»

Ομάδα 5^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να μελετήσει μία μορφή ρητορικού λόγου, το *εγκώμιο*, μέσα από ένα απόσπασμα από το έργο του σοφιστή Γοργία, *Ελένης Εγκώμιον*, να διερευνήσει τις δυνατότητες και τις αρετές της γλώσσας και του ρητορικού επιχειρήματος των Σοφιστών και να εξετάσει τη συμβολή τους στη ρητορική. Στη συνέχεια, η ομάδα σας αναλαμβάνει να συγκεντρώσει δείγματα «εγκωμίων» και «ψόγων» από σύγχρονες μορφές λόγου, που στοχεύουν στην πειθώ και τον έπαινο ή στην κριτική (ομιλίες πολιτικών, τηλεοπτικές συζητήσεις, διαφημιστικά κείμενα κ.α.) με σκοπό να σχολιάσει τις χρήσεις του ρητορικού λόγου στην σύγχρονη εποχή.

- Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:
1. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων\)](#)
 2. [Σοφιστές-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)
 3. [Σοφιστές 2-Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας](#)
 25. [Σοφιστές-Αρχαία ελληνική γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
 26. [Από τον μύθο στον λόγο-Αρχαία ελληνική γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
 27. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. [Γοργίας-Ελένης εγκώμιον](#)
5. [Γοργίας](#)
6. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.
 - Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).
 - Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Ο διδάσκων δεν είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει όλες τις διδακτικές και ερμηνευτικές κατευθύνσεις που του δίνονται ούτε να πραγματευθεί όλα τα θέματα που του τίθενται. Μπορεί να αλλάξει μια προγραμματισμένη πορεία, εφόσον οι μαθητές με εύστοχες παρατηρήσεις τον οδηγούν σε εξέταση πτυχών που θεώρησε δευτερεύουσας σημασίας. Ο διδάσκων μπορεί να διερευνήσει στοιχεία της διανοίας του Ευριπίδη επεκτείνοντας τη μελέτη και στους υπόλοιπους στίχους της τραγωδίας. Η *εύβουλία* αποτέλεσε την πρόταση του γέρου υπηρέτη σε όσα ο ίδιος αμφισβήτησε. Μελετώντας τους στίχους της τραγωδίας μέχρι τέλους οι μαθητές μπορούν να διερευνήσουν τον ρόλο της στη σωτηρία των ηρώων.

Προσεγγίζοντας τον αγώνα λόγων, όπως θεμελιώθηκε από τον Πρωταγόρα (βλ. αντιλογίες), οι μαθητές μπορούν να αξιοποιήσουν επίσης την 4^η σκηνή του Β΄ Επεισοδίου (στ.942-1139). Εκεί, μπορούν να εντοπίσουν τους διάφορους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί η Ελένη και ο Μενέλαος, για να πείσουν τη Θεονόη να μην αποκαλύψει την παρουσία του Μενέλαου και να διαπιστώσουν για μία ακόμη φορά τη ρητορική δεινότητα του ποιητή καθώς και την έντονη επίδραση που άσκησαν οι Σοφιστές στη διάνοιά του.

Η διδασκαλία του φιλοσοφικού κειμένου από μετάφραση μπορεί να συνδεθεί με ποικίλα θέματα από τα διάφορα γνωστικά πεδία (Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Ιστορία). Οι μαθητές, για παράδειγμα, συνδυάζοντας τις γνώσεις τους από τη Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία μπορούν να ασχοληθούν με προβληματισμούς της αρχαίας και της νεότερης πολιτικής φιλοσοφίας (π.χ. κοινωνικό συμβόλαιο) για τη συγκρότηση της πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

κοινωνίας και τη νομιμοποίηση της κρατικής εξουσίας. Κάτι τέτοιο είναι εφικτό μέσα από τη συγκριτική μελέτη αποσπασμάτων των Σοφιστών και Διαφωτιστών.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Είναι πιθανό να προκύψουν δυσκολίες στην εφαρμογή του σεναρίου λόγω της έλλειψης εξοικείωσης των μαθητών με το συγκεκριμένο αντικείμενο καθώς και με τις ΤΠΕ που απαιτούνται για τη δημιουργία των ψηφιακών πόρων ή τους αγώνες επιχειρηματολογίας. Ο διδάσκων μπορεί να απλοποιήσει τις δραστηριότητες μειώνοντας τον αριθμό τους ή και να τις προσαρμόσει στο επίπεδο και τις ανάγκες της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Cronin, M. & P. Glenn. 1991. "Oral communication across the curriculum in higher education: The state of the art". *Communication Education* 40.4, 356-367.

Dale Williams, J. 2009. *An Introduction to Classical Rhetoric: Essential Readings*. Chichester. West Sussex: Wiley-Blackwell.

Guthrie, W. 2003. *Οι σοφιστές* (μτφρ.: Δ. Τσεκουράκης). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης.

Hose, M. 2011. *Ευριπίδης, ο ποιητής των παθών* (μτφρ.: Μπέττυ Ταραντίλη). Αθήνα: Καρδαμίτσας.

Ιακώβ, Δ. Ι. 1998. *Η Ποιητική της Αρχαίας Ελληνικής Τραγωδίας*. Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Οι Αρχές της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού*. <http://neamathisi.com/learning-by-design/lbd-principles> [τελευταία προσπέλαση 25/8/2014]

Κουνένης, Ν. 2002. *Πρωταγόρας, Γοργίας. Η σοφιστική τομή*. Αθήνα: Σαββάλας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Kron, F. W. & A. Σοφός. 2007. *Διδακτική των Μέσων: Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών* (μτφρ. Ε. Νούσια & Ε. Γεμενετζή). Αθήνα.
- Κύρκος, Β. 1992. *Αρχαίος ελληνικός διαφωτισμός και σοφιστική*. Αθήνα: Παπαδήμας.
- Morgan, K. 2004. *Myth and Philosophy. From Presocratics to Plato*. Cambridge University Press. [τελευταία προσπέλαση 25/8/2014]
- Murray, G. 1965. *Ο Ευριπίδης και η εποχή του* (μτφρ.: Κ. Παπανικολάου). Αθήνα: Εστία.
- Romilly, J. de. 1994. *Οι μεγάλοι σοφιστές στην Αθήνα του Περικλή* (μτφρ.: Φάνης Ι. Κακριδής). Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Romilly, J. de. 1997. *Η νεότερικότητα του Ευριπίδη* (μτφρ. Αγγελική Στασινοπούλου-Σκιαδά). Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου. Α. Καρδαμίτσα.
- Σκουτερόπουλος Ν. 1992. *Η αρχαία σοφιστική. Τα σωζόμενα αποσπάσματα.*, Αθήνα: Γνώση.
- Vygotsky, L. 2008. *Γλώσσα και Σκέψη*. Αθήνα.